YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

11 päivänä marraskuuta 2004 *

Yhdistetyissä asioissa C-186/02 P ja C-188/02 P,

joissa on kyse kahdesta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklaan perustuvasta valituksesta, jotka on pantu vireille 15. ja 16.5.2002,

Ramondín SA, kotipaikka Logroño (Espanja),

ja

Ramondín Cápsulas SA, kotipaikka Laguardia (Espanja),

edustajanaan abogado J. Lazcano-Iturburu Ayestaran,

valittajina asiassa C-186/02 P,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

Territorio Histórico de Álava — Diputación Foral de Álava, edustajinaan abogado A. Creus Carreras, abogado B. Uriarte Valiente ja abogado M. Bravo-Ferrer Delgado,

valittajana asiassa C-188/02 P,

ja joissa valittajien vastapuolina ja muina osapuolina ovat

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Santaolalla Gadea ja J. L. Buendía Sierra, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

jota tukee

Comunidad Autónoma de La Rioja, edustajanaan abogado J. M. Criado Gámez,

väliintulijana muutoksenhakuasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari) ja N. Colneric,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Múgica Arzamendi,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja asiassa C-188/02 P 11.3.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.5.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Valituksillaan Ramondín SA ja Ramondín Cápsulas SA sekä Territorio Histórico de Álava — Diputación Foral de Álava (jäljempänä Territorio Histórico de Álava) vaativat yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-92/00 ja T-103/00, Diputación Foral de Álava ym. vastaan komissio, 6.3.2002 antaman tuomion (Kok. 2002, s. II-1385; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi niiden kanteet, joissa vaadittiin kumoamaan valtiontuesta, jonka Espanja on myöntänyt Ramondín SA:lle ja Ramondín Cápsulas SA:lle 22 päivänä joulukuuta 1999 tehty komission päätös 2000/795/EY (EYVL 2000, L 318, s. 36; jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Komission ehdottaman (EYVL 1996, C 25, s. 3) Espanjan aluetukien kartan mukaan Espanjan Baskimaassa (jäljempänä Baskimaa) myönnettävän aluetuen enimmäismäärä on 25 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna.

3 Baskimaan voimassa oleva verojärjestelmä perustuu Espanjan 13.5.1981 annetulla lailla nro 12/1981, jota on myöhemmin muutettu 4.8.1997 annetulla lailla nro 38/1997, vahvistettuun taloudellista yhteistyötä koskevaan säännöstöön.

4 Kyseisen lainsäädännön mukaan Diputación Foral de Álava voi tietyin edellytyksin päättää omalla alueellaan voimassa olevasta verojärjestelmästä.

5 Se on tämän perusteella toteuttanut erilaisia verotuksellisia tukitoimenpiteitä, joita ovat muun muassa 45 prosentin verohyvitys investoinnin määrästä (jäljempänä 45 prosentin verohyvitys) ja yhtiöveron laskentaperusteen pienentäminen.

45 prosentin verohyvitys

6 Territorio Histórico de Álavan vuoden 1995 talousarvion toteuttamisesta 20.12.1994 annetun paikallisen säännöstön (Norma Foral) nro 22/1994 kuudennessa lisäsään-

nöksessä (*Boletín Oficial del Territorio Histórico de Álava* nro 5, 13.1.1995) säädetään seuraavaa:

"Uuden aineellisen käyttöomaisuuden hankintaan 1.1.1995 ja 31.12.1995 välisenä aikana tehdyille investoinneille, jotka ylittävät 2,5 miljardia ESP [Espanjan pesetaa], myönnetään Diputación Foral de Álavan päätöksellä 45 prosentin verohyvitys Diputación Foral de Álavan vahvistaman investoinnin määrästä vähennyksenä lopullisesta verona maksettavasta määrästä.

Verohyvitykset, joita ei ole käytetty, koska ne ylittävät maksettavan veron määrän, voidaan siirtää myöhemmäksi aina yhdeksän vuoden päähän siitä vuodesta, jolloin Diputación Foral de Álavan päätös on tehty.

Diputación Foral de Álavan päätöksessä määrätään kuhunkin yksittäistapaukseen sovellettavista aikarajoista ja rajoituksista.

Tämän säännöksen nojalla myönnetyt edut eivät ole yhteensopivia minkään muun veronhuojennuksen kanssa, joka samoista investoinneista voitaisiin myöntää.

Diputación Foral de Álava päättää myös investointiprosessin kestosta; siihen voi sisältyä investointeja, jotka on tehty investointeihin johtavan hankkeen valmisteluvaiheen aikana."

7 Kyseisen säännöksen voimassaoloaikaa jatkettiin vuodelle 1996 ja vuodelle 1997 ja tämän jälkeen 45 prosentin verohyvitys pidettiin voimassa — sanamuodoltaan tosin erilaisena — vuonna 1998 ja vuonna 1999 myöhemmin annetuilla paikallisilla säännöstöillä.

Yhtiöveron laskentaperusteen pienentäminen

8 Paikallisen säännöstön nro 24/1996, joka on annettu 5.7.1996 (*Boletín Oficial del Territorio Histórico de Álava* nro 90, 9.8.1996), 26 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Liiketoimintaansa aloittavat yritykset ovat oikeutettuja taloudellisesta tuloksestaan laskettavan veron perusteen pienentämiseen, joka voi olla ensimmäisenä vuonna 99, toisena vuonna 75, kolmantena vuonna 50 ja neljäntenä vuonna 25 prosenttia, ennen veron perusteen tasaamista aiempien tilikausien tappioilla, alkaen ensimmäisestä verovuodesta, jona ne ensimmäisen neljän toimintavuotensa aikana saavuttavat positiivisen tuloksen.

— —

2. Tämä veron perusteen pienentäminen edellyttää sitä, että verovelvolliset täyttävät seuraavat edellytykset:

a) Niiden maksetun alkupääoman on oltava vähintään 20 miljoonaa ESP.

— —

d) Uusi toiminta ei saa olla sellaista, jota on harjoitettu aiemmin suoraan tai välillisesti eri omistuksessa.

e) Uutta liiketoimintaa on harjoitettava kiinteistössä, jossa mikään luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö ei ole aiemmin harjoittanut mitään muuta toimintaa.

f) Yrityksen on kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana investoitava aineelliseen käyttöomaisuuteen vähintään 80 miljoonaa ESP; tätä omaisuutta on käytettävä yrityksen toimintaan eikä sitä saa vuokrata eikä luovuttaa kolmansien käyttöön. Tämän vaatimuksen täyttämiseksi leasingilla hankittu omaisuus on myös katsottava investoinniksi aineelliseen käyttöomaisuuteen, jos yritys sitoutuu ostamaan sen.

g) Yrityksen on luotava vähintään kymmenen työpaikkaa kuuden kuukauden kuluessa liiketoiminnan aloittamisesta ja sen on pidettävä työvoima vuosittain keskimäärin tällä samalla tasolla siihen vuoteen asti, jona sen oikeus veron laskentaperusteen pienentämiseen päättyy.

— —

i) Yrityksellä on oltava liiketoimintasuunnitelma vähintään viidelle vuodelle.

— —

4. Edellä 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettu vähimmäisinvestointi ja 2 kohdan g alakohdassa mainittu työpaikkojen vähimmäismäärä eivät sovi minkään muun samaa investointia tai samoja työpaikkoja koskevan veronhuojennuksen perustaksi.

5. Tässä säännöksessä määrättyä alennusta haetaan verohallinnolle osoitettavalla hakemuksella. Verohallinto tarkastaa perusvaatimusten täyttymisen ja ilmoittaa sitten tarvittaessa hakijayritykselle tilapäisestä luvasta, joka on vahvistettava Diputación Foral de Álavan päätöksellä.

— —"

Tosiseikat

9 Ramondín SA on Espanjan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka on erikoistunut viini-, kuohuviinipullojen sekä muiden laatujuomien pullojen sulkemiseen tarkoitettujen kapseleiden valmistamiseen. Vuodesta 1971 se on ollut sijoittautuneena Logroñoon Comunidad Autónoma de La Riojan (La Riojan autonominen alue) alueelle.

10 Ramondín SA päätti vuonna 1997 siirtää tuotantolaitoksensa Logroñosta Laguardiaan, joka on Álavan historiallisella alueella Baskimaassa sijaitseva kaupunki.

Ramondín SA perusti tästä syystä 15.12.1997 uuden Ramondín Cápsulas SA -nimisen yhtiön, jonka pääomasta se omisti 99,8 prosenttia. Tarkoitus oli, että Ramondín Cápsulas SA ottaa huolehtiakseen kaikista Ramondín SA:n toiminnoista.

11 Diputación Foral de Álavan 21.10.1997 tekemän päätöksen nro 738/1997 perusteella Ramondín SA sai paikallisen säännöstön nro 22/1994 kuudennessa lisäsäännöksessä tarkoitetun 45 prosentin verohyvityksen. Ramondín Cápsulas SA:lla oli oikeus vastaperustettuna yhtiönä paikallisen säännöstön nro 24/1996 26 §:ssä tarkoitettuun yhtiöveron laskentaperusteen pienentämiseen.

12 Euroopan yhteisöjen komissio sai 2.10.1997 päivätyllä kirjeellä Comunidad Autónoma de La Riojan presidentiltä kantelun, joka koski Ramondín SA:lle tämän liiketoimintojen Baskimaahan siirtämisen yhteydessä väitetysti myönnettyjä valtiontukia.

13 Komissio ilmoitti 30.4.1999 päivätyllä kirjeellä (EYVL C 194, s. 18) Espanjan viranomaisille päätöksestään aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa (josta on tullut EY 88 artiklan 2 kohta) tarkoitettu menettely Baskimaan viranomaisten Ramondín SA:lle ja Ramondín Cápsulas SA:lle myöntämien verotuksellisten tukien osalta.

14 Komissio teki menettelyn päätteeksi riidanalaisen päätöksen.

15 Kyseisen päätöksen 2 artiklan a alakohdan mukaan Ramondín Cápsulas SA:lle myönnetty yhtiöveron laskentaperusteen pienentäminen on yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Saman päätöksen 2 artiklan b alakohdan mukaan myös Ramondín SA:lle myönnetty 45 prosentin verohyvitys on yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea sen tuen osan osalta, joka tukien kasaantumisesta annettujen määräysten nojalla ylittää Baskimaan aluetukien sallitun enimmäismäärän, joka on 25 prosentin nettoavustusekvivalentti.

16 Riidanalaisen päätöksen 3 artiklassa komissio määrää Espanjan kuningaskunnan toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet kyseisistä tuista saadun hyödyn poistamiseksi ja tarvittaessa perimään kyseiset tuet takaisin tuensaajilta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kanne ja valituksenalainen tuomio

17 Territorio Histórico de Álava (asia T-92/00) sekä Ramondín SA ja Ramondín Capsulas SA (jäljempänä yhdessä Ramondín) (asia T-103/00) nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 19.4.2000 ja 26.4.2000 toimittamillaan kannekirjelmillä kanteet komissiota vastaan.

18 Kyseiset kantajat vaativat riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin siinä todetaan, etteivät paikallisissa säännöksissä nro 22/1994 ja nro 24/1996 säädetyt riidanalaiset verotukselliset toimenpiteet sovellu yhteismarkkinoille, ja määrätään Espanjan kuningaskunta perimään mainittuja toimenpiteitä vastaava tukimäärä takaisin.

19 Kyseiset kaksi asiaa yhdistettiin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten 5.6.2001 annetulla määräyksellä.

20 Valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkäsi kanteet ja

— velvoitti kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitukset

21 Näissä kahdessa asiassa C-186/02 P ja C-188/02 P 6.3.2003 antamillaan määräyksillä yhteisöjen tuomioistuimen presidentti

— hyväksyi Comunidad Autónoma de La Riojan väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia ja

— hylkäsi Gobierno Foral de Navarran (Navarran hallitus) väliintulohakemukset, joissa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen valittajien vaatimuksia.

22 Ramondín vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion

— kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin siinä todetaan paikallisissa säännöksissä nro 22/1994 ja nro 24/1996 säädetyt verotukselliset tuet soveltumattomiksi yhteismarkkinoille ja määrätään Espanjan kuningaskunta perimään ne takaisin ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

23 Territorio Histórico de Álava vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion

— ratkaisee riidan itse ja kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee 45 prosentin verohyvitystä ja yhtiöveron laskentaperusteen pienentämistä

— toissijaisesti palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja

— velvoittaa komission korvaamaan ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhakuasteessa syntyneet oikeudenkäyntikulut.

24 Luovuttuaan suullisessa käsittelyssä vetoamasta oikeudenkäyntiväitteeseen, joka koski Territorio Histórico de Álavan tekemän valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, komissio vaatii lopullisesti asioissa C-186/02 P ja C-188/02 P, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää valitukset ja

— velvoittaa valittajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 Comunidad Autónoma de La Rioja vaatii komission tukemana asioissa C-186/02 P ja C-188/02 P, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää valitukset ja

— velvoittaa valittajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksenalaisen tuomion kumoamisperusteet

26 Ramondín esitti valituksessaan neljä valituksenalaisen tuomion kumoamisperustetta, jotka koskevat seuraavia seikkoja:

— Comunidad Autónoma de La Riojalta puuttuva asiavaltuus tehdä komissiolle kantelu

— riidanalaisten verotuksellisten toimenpiteiden virheellinen määrittely yhteismarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi

— ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemä oikeudellinen virhe siltä osin kuin se ei ole katsonut, että komissio oli käyttänyt väärin harkintavaltaa, ja

— ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemä oikeudellinen virhe siltä osin kuin se ei ole katsonut, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta oli loukattu.

27 Ramondín ilmoitti 18.2.2004 toimitetulla kirjelmällä yhteisöjen tuomioistuimelle, että se pysyttää harkintavallan väärinkäyttöä koskevan valitusperusteensa ja valituksenalaisen tuomion perustelujen puuttumista tältä osin koskevan valitusperusteensa ja että se luopuu muista valitusperusteistaan.

28 Territorio Histórico de Álava esitti valituksessaan kuusi valituksenalaisen tuomion kumoamisperustetta, jotka koskevat seuraavia seikkoja:

— riidanalaisten verotuksellisten toimenpiteiden virheellinen määrittely yhteismarkkinoille soveltumattomiksi valtiontuiksi

— valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuus tältä osin

— ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemä oikeudellinen virhe siltä osin kuin se on katsonut, että riidanalaiset toimenpiteet eivät olleet voimassa olevaa tukea

— valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuus tältä osin

— ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemä oikeudellinen virhe siltä osin kuin se ei ole katsonut, että komissio oli käyttänyt väärin harkintavaltaa, ja

— valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuus tältä osin.

29 Se on ilmoittanut yhteisöjen tuomioistuimelle 20.2.2004 päivätyllä kirjelmällä seuraavaa:

— se pysyttää osittain ensimmäisen ja toisen valitusperusteen, jotka koskevat verotuksellisten toimenpiteiden virheellistä määrittelemistä yhteismarkkinoille soveltumattomiksi valtiontuiksi ja valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta tältä osin

— se pysyttää viidennen ja kuudennen valitusperusteensa, jotka koskevat harkintavallan väärinkäyttöä ja valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta tältä osin, ja

— se luopuu muista perusteistaan.

Valitukset

30 Kun asianosaisia ja julkisasiamiestä on tältä osin kuultu, nyt käsiteltävänä olevat asiat on sen vuoksi, että ne liittyvät toisiinsa, yhdistettävä tuomion antamista varten yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 43 artiklan mukaisesti.

Valitusperusteet, jotka koskevat yhtäältä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemää oikeudellista virhettä siltä osin kuin se ei ole katsonut, että harkintavaltaa oli käytetty väärin, ja toisaalta valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta tältä osin

Asianosaisten lausumat

31 Ramondín arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on valituksenalaisen tuomion 82–88 kohdassa hylännyt Ramondínin kanneperusteen, jonka mukaan komissio oli käyttänyt väärin harkintavaltaa. Komissio on käyttänyt valtuuksia, jotka sillä on valtiontukiin liittyvien menettelyjen yhteydessä, eli alalla, jolla sillä on yksinomainen toimivalta ja laajat valtuudet, yhdenmukaistaakseen verotusta. Tällainen yhdenmukaistaminen kuuluu kuitenkin todellisuudessa EY:n perustamissopimuksen 101 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 96 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen 102 artiklassa (josta on tullut EY 97 artikla) tarkoitetun menettelyn piiriin, jossa toimivalta annetaan Euroopan unionin neuvostolle.

32 Komissio on Ramondínin mukaan aloittanut pienistä yhteisöistä tai jäsenvaltioista, joiden päätöksenteko- ja toimintakapasiteetti on rajoitettu. Se on toiminut näin verotuksen yhdenmukaistamiseen liittyvien vaikeuksien vuoksi, koska vahvat jäsenvaltiot kieltäytyvät luovuttamasta toimivaltuuksia.

33 Ramondín katsoo, että koska ainoa konkreettinen objektiivinen seikka nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on se, ettei kilpailija ole tehnyt kantelua, olisi pitänyt olettaa, etteivät tavoitellut päämäärät olleet niitä, joita niiden väitettiin olevan. Aloitettu menettely on näin ollen ollut virheellinen jo alusta lukien.

34 Territorio Histórico de Álavan mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt katsoa, että harkintavaltaa oli käytetty väärin. Se ihmettelee niitä perusteita, joiden pohjalta komissio on aloittanut lukuisia menettelyjä Baskimaan paikallisia säännöstöjä vastaan. Se ihmettelee myös sitä syytä, jonka vuoksi joukko verotuksellisia toimenpiteitä on jätetty pois siitä luettelosta, jonka on laatinut niin kutsuttu Primarolo-ryhmä, jonka tehtävänä on neuvostossa löytää poistettavat verotukselliset toimenpiteet verotuksen yhdenmukaistamista varten ja ryhtyä tämän jälkeen toimenpiteisiin niitä vastaan turvautumalla valtiontukiin liittyviin menettelyihin.

35 Sen mukaan useiden jäsenvaltioiden vastahakoisuuden vuoksi sopimukseen pääseminen neuvostossa verotuksen yhdenmukaistamisen osalta on mahdotonta. Tämän vuoksi komissio on päättänyt käyttää sitä nopeinta ja yksinkertaisinta keinoa, jonka valtiontukimenettelyt tarjoavat.

36 Territorio Histórico de Álava moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta myös siitä, ettei se ole esittänyt riittäviä perusteluja harkintavallan väärinkäyttöä koskevan kanneperusteen osalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antama vastaus on ollut melko pinnallinen, koska se ei ole käsitellyt niitä perusteluja, joiden nojalla komissio oli aloittanut useita menettelyjä Baskimaan paikallisia säännöstöjä vastaan, ja se on jättänyt etsimättä syytä siihen, minkä vuoksi edellä tarkoitettu verotuksellisten toimenpiteiden joukko on jätetty pois Primarolo-ryhmän laatimasta luettelosta siten, että niitä vastaan olisi voitu ryhtyä toimenpiteisiin turvautumalla valtiontukiin liittyviin menettelyihin.

37 Komissio katsoo vastauksena Ramondínin väitteisiin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti valituksenalaisen tuomion 82–87 kohdassa korostanut, etteivät yhteisön oikeuskäytännössä asetetut edellytykset, jotka koskevat harkintavallan väärinkäytön olemassaolon arviointia, olleet täyttyneet. Esillä olevassa asiassa väite, jonka mukaan harkintavaltaa on käytetty väärin, perustuu siihen, miten Ramondín on subjektiivisesti arvioinut komission käyttäytymistä. Mikään objektii-

vinen seikka ei tue tätä arviointia. Se ei näin ollen perustu asiaankuuluviin seikkoihin, kuten oikeuskäytännössä edellytetään, vaan sellaisiin pelkästään subjektiivisiin väitteisiin, jotka koskevat komission väitettyjä aikeita.

38 Ramondín tyytyy todellisuudessa valitusperusteensa yhteydessä vain toistamaan erittäin rajallisen tulkintansa tuen käsitteestä ja valikoivuudesta. Väitetty harkintavallan väärinkäyttö perustuu komission mukaan ainoastaan siihen, että tuen käsitettä on tulkittava eri tavalla kuin mitä Ramondín sitä ehdottaa tulkittavan.

39 Vastauksena Territorio Histórico de Álavan lausumiin komissio väittää, ettei kyseinen valittaja ole vedonnut harkintavallan väärinkäyttöä koskevaan perusteeseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Valitusperusteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat näin ollen selvästi. Valitusperuste ei ainakaan ole perusteltu samoista syistä, joihin on vedottu Ramondínia vastaan. Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on komission mukaan perustellut riittävästi valituksenalaista tuomiota voidakseen hylätä esitetyn perusteen.

40 Comunidad Autónoma de La Rioja väittää, että Territorio Histórico de Álava ei voi esittää harkintavallan väärinkäyttöä koskevaa valitusperustetta, koska siihen ei ole vedottu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

41 Se katsoo joka tapauksessa, että Ramondín ja Territorio Histórico de Álava eivät esitä yhtäkään sellaista objektiivista, asiaankuuluvaa ja yhtäpitävää seikkaa, jonka perusteella voitaisiin päätellä, että komissio on riidanalaisen päätöksen tekemällä pyrkinyt verotuksen yhdenmukaistamista koskevaan tavoitteeseen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

42 Komission ja Comunidad Autónoma de La Riojan väitteistä poiketen Territorio Histórico de Álava on esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa jo kannekirjelmässä ja sen 71 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa kanneperusteen, jonka mukaan komissio on käyttänyt väärin harkintavaltaa.

43 Kyseistä kanneperustetta on tutkittu Ramondínin ja Territorio Histórico de Álavan osalta valituksenalaisen tuomion 82–88 kohdassa.

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asianmukaisesti huomauttanut, että toimenpidettä tehtäessä harkintavaltaa on käytetty väärin ainoastaan, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisilta osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi (ks. mm. asia C-110/97, Alankomaat v. neuvosto, tuomio 22.11.2001, Kok. 2001, s. I-8763, 137 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Se on 85–87 kohdassa tarkastellut ja arvioinut kantajien esittämiä väitteitä ja lausumia. Se on katsonut, etteivät ne olleet esittäneet mitään sellaista objektiivista seikkaa, jonka perusteella voitaisiin päätellä, että kun komissio teki riidanalaisen päätöksen, sen todellisena päämääränä oli verotuksen yhdenmukaistaminen.

46 Näin menetellessään se on tehnyt tosiseikkoja koskevan arvioinnin, joka lukuun ottamatta sitä tapausta, että sille esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, ei ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi yhteisöjen

tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (ks. mm. yhdistetyt asiat C-280/99 P–C-282/99 P, Moccia Irme ym. v. komissio, tuomio 21.6.2001, Kok. 2001, s. I-4717, 78 kohta ja yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok. 2002, s. I-8375, 285 kohta).

47 Väitteillään valittajat vain kiistävät kyseisen tosiseikkoja koskevan arvioinnin. Ne eivät esitä yhtäkään sellaista seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut sille esitetyn selvityksen huomioon vääristyneellä tavalla. Missään tapauksessa ei voida väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt päätellä sen perusteella, ettei kilpailijayritys ollut tehnyt kantelua, että komissio pyrki muihin kuin väitettyihin päämääriin. Tällainen oletus ei ole mahdollinen pelkästään sen perusteella, ettei kantelua ollut tehty.

48 Tästä seuraa, että harkintavallan väärinkäyttöä koskeva valitusperuste on hylättävä.

49 Sen valitusperusteen osalta, joka koskee valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluja tältä osin, on todettava, ettei Ramondín ole esittänyt sitä valituksessaan.

50 Kun Ramondín toteaa 18.2.2004 toimitetussa kirjelmässään, että se pysyttää valitusperusteensa, jonka mukaan valituksenalaisessa tuomiossa ei ole esitetty perusteluja harkintavallan väärinkäyttöön perustuvan kanneperusteen osalta, se esittää näin ollen todellisuudessa uuden perusteen. Kyseinen peruste on jätettävä tutkimatta yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdan ja 118 artiklan perusteella.

51 Siltä osin kuin on kyse Territorio Histórico de Álavasta, joka on esittänyt valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluja koskevan valitusperusteen ja vahvistanut sen 20.2.2004 toimittamassaan kirjelmässä, on todettava, että kyseisessä tuomiossa esitetään seuraavaa:

— 85 kohdan mukaan kaikki kantajien väitteet perustuvat arvailuihin, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen tekemisen taustalla mahdollisesti olevia todellisia syitä, eivätkä kantajat ole edes osoittaneet, että riidanalaisella päätöksellä olisi käytännössä saatu aikaan jonkinlaista yhdenmukaistamista yhteisön tasolla

— 86 kohdan mukaan Territorio Histórico de Álava vetoaa yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 16.2.2000 antamaan määräykseen yhdistetyissä asioissa C-400/97–C-402/97, Juntas Generales de Guipúzcoa ym., joiden yhteydessä komissio on kantajan mukaan kyseenalaistanut Baskimaan viranomaisten verotukseen liittyvän lainsäädäntövallan, kun se on katsonut, että paikalliset säännöstöt ovat valtiontukia, koska niitä sovelletaan ainoastaan jäsenvaltion tietyllä alueella

— 87 kohdan mukaan viimeksi mainittu väite on hylättävä, koska komissio ei ole nojautunut riidanalaisessa päätöksessä alueellista valikoivuutta koskevaan arviointikriteeriin osoittaakseen, että Ramondínin saamat verotukselliset edut ovat EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 87 artikla) soveltamisalaan kuuluvia valtiontukia.

52 Nämä perustelut ovat riittäviä niihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteessa ja vastauksessa esitettyihin lausumiin nähden, joissa ei ole mitään viittausta siihen, että neuvostoon perustetun ryhmän laatimasta luettelosta on poistettu joukko verotuksellisia toimenpiteitä.

53 Tästä seuraa, että Territorio Histórico de Álavan esittämä valitusperuste, jonka mukaan valituksenalaisen tuomion perustelut ovat puutteelliset siltä osin kuin on kyse siitä, että komission on väitetty syyllistyneen harkintavallan väärinkäyttöön, on hylättävä.

Territorio Histórico de Álavan esittämät valitusperusteet, jotka koskevat yhtäältä riidanalaisten verotuksellisten toimenpiteiden virheellistä määrittelemistä yhteismarkkinoille soveltumattomiksi valtiontuiksi ja toisaalta valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta tältä osin

Asianosaisten lausumat

54 Territorio Histórico de Álava on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa väittänyt, että komissio oli rikkonut perustamissopimuksen 92 artiklaa, kun se oli katsonut, että 45 prosentin verohyvitys ja yhtiöveron laskentaperusteen pienentäminen olivat yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea sillä perusteella, että paikalliset säännöstöt nro 22/1994 ja nro 24/1996 olivat "joitakin yrityksiä" suosivia erityisiä toimenpiteitä. Se on todennut, että kyseisten toimenpiteiden mahdollinen valikoivuus oli joka tapauksessa perusteltavissa verojärjestelmän luonteella ja rakenteella.

55 Territorio Histórico de Álava arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on valituksenalaisen tuomion 23–65 kohdassa hylännyt kyseiset väitteet ja tehnyt näin ollen oikeudellisen virheen soveltaessaan perustamissopimuksen 92 artiklaa.

56 Se on 20.2.2004 toimitetussa kirjelmässään todennut pysyttävänsä kumoamisperusteensa, mutta siten, että se liittyy riidanalaisten verotuksellisten toimenpiteiden määrittelemistä valtiontueksi koskevaa vaihetta aikaisempaan vaiheeseen. Se toteaa väittäneensä ensimmäisessä oikeusasteessa käydyn menettelyn kuluessa, etteivät

kyseiset toimenpiteet kuuluneet perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisalaan siltä osin kuin ne olivat verotuksellisina toimenpiteinä perusteltuja talouspoliittisen tavoitteen saavuttamiseksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sen mukaan katsonut, ettei tämä estänyt määrittelemästä toimenpiteitä perustamissopimuksen kanssa yhteensoveltumattomiksi valtiontuiksi. Tämä päätelmä on Territorio Histórico de Álavan mukaan virheellinen, koska se on tehty tulkintaprosessin väärässä kohdassa. Todellisuudessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt katsoa ennen valtiontukien määrittelyä koskevan mahdollisen kysymyksen käsittelemistä, että Ecofin-neuvoston veropolitiikasta 1.12.1997 antamaa päätöslauselmaa (EYVL 1998, C 2, s. 1) ja valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen 10.12.1998 annettua komission tiedonantoa (EYVL C 384, s. 3) aikaisemmin toteutetut verotukselliset toimenpiteet eivät kuuluneet valtiontukien valvonnan piiriin. Koska tällaiset toimenpiteet ovat osa asianomaisen jäsenvaltion täytäntöönpanemaa teollisuuspolitiikkaa, ne on Territorio Histórico de Álavan mukaan lähtökohtaisesti suljettu pois perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisalan piiristä.

57 Samassa kirjelmässä Territorio Histórico de Álava toteaa vielä, että se pysyttää myös valitusperusteensa, joka koskee valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta siltä osin kuin on kyse esiintuodusta oikeuskysymyksestä.

58 Komissio katsoo, että riidanalaisten verotuksellisten toimenpiteiden virheellistä määrittelemistä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi koskeva valitusperuste, sellaisena kuin se on pysytetty, edellyttää aina siitä huolimatta, että sen esitystapaa on muutettu, sitä, että yhteisöjen tuomioistuin tutkii kyseisten toimenpiteiden tukiluonnetta koskevan kysymyksen. Perustamissopimuksen 92 artiklaa koskevaan arviointiin ei näet liity mitään valtiontueksi määrittelyn osalta käytävää keskustelua edeltävää vaihetta, koska toimenpiteen verotuksellisella luonteella ei ole merkitystä todettaessa sitä, onko kyse tuesta vai ei. Lisäksi Ecofin-neuvoston veropolitiikasta 1.12.1997 antamalla päätöslauselmalla ja siihen liitetyillä menettelysäännöillä ei ole voitu muuttaa perustamissopimuksessa vahvistettua toimivaltajakoa. Näin ollen kiistäessään komission toimivallan Territorio Histórico de Álava pyrkii edelleen komission mukaan kyseenalaistamaan sen, että riidanalaiset verotukselliset toimenpiteet on määritelty valtiontueksi.

59 Comunidad Autónoma de La Rioja katsoo, että Territorio Histórico de Álava väittää todellisuudessa, että riidanalaiset verotukselliset toimenpiteet eivät ole valtiontukea, vaikka se vetoaa tätä nykyä näkemyksensä tueksi uusiin syihin. Yhteisöjen tuomioistuimen ei näin ollen sen mukaan pitäisi jättää tutkimatta ja määrittelemättä kyseisiä toimenpiteitä perustamissopimuksen 92 artiklan perusteella.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

60 On huomautettava, että jos asianosaisella olisi oikeus esittää ensi kertaa vasta yhteisöjen tuomioistuimessa perusteita, joihin se ei ole ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vedonnut, asianosaisella olisi oikeus laajentaa yhteisöjen tuomioistuimessa, jonka toimivalta muutoksenhakuasioissa on rajoitettu, kannettaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsiteltyyn asiaan nähden. Yhteisöjen tuomioistuin on valitusasioissa näin ollen toimivaltainen arvioimaan ainoastaan sitä oikeudellista ratkaisua, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt sille esitetyistä perusteista (ks. mm. asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994, Kok. 1994, s. I-1981, 59 kohta; asia C-7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok. 1998, s. I-3111, 62 kohta ja asia C-217/01 P, Hendrickx v. Cedefop, tuomio 10.4.2003, Kok. 2003, s. I-3701, 37 kohta).

61 Esillä olevassa asiassa Territorio Histórico de Álava ei ole ensimmäisessä oikeusasteessa väittänyt seuraavaa:

— riidanalaiset verotukselliset toimenpiteet eivät sellaisinaan kuulu valtiontukioikeuden soveltamisalaan ja

— perustamissopimuksen 92 artiklaa sovelletaan vero-oikeuden säännöksiin vasta Ecofin-neuvoston veropolitiikasta 1.12.1997 antamasta päätöslauselmasta ja komission valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen 10.12.1998 antamasta tiedonannosta lukien.

62 Se on todellisuudessa vedonnut veron perusteen pienentämisestä muodostuvan toimenpiteen talouspoliittisiin päämääriin kyseisen toimenpiteen valikoivuutta koskevan keskustelun yhteydessä, toisin sanoen keskustelun siinä vaiheessa, joka koskee kyseisen toimenpiteen määrittelemistä perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitetuksi yhteismarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi.

63 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut tätä koskevia väitteitä valituksenalaisen tuomion 51 kohdassa.

64 Se nyt käsiteltävänä olevan valituksen yhteydessä yhteisöjen tuomioistuimelle esitetty väite, jonka mukaan lähinnä verotuksellinen toimenpide on suljettu lähtökohtaisesti jo oikeudellisten päätelmien tekemistä edeltävässä vaiheessa pois perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisalan ja näin ollen komission valvonnan piiristä, on näin ollen ensi kertaa vasta muutoksenhaun yhteydessä esitetty peruste.

65 Kyseinen uusi peruste on jätettävä tutkimatta, kuten myös peruste, joka koskee valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta esiin tuotua oikeuskysymystä koskevilta osin, koska jälkimmäistä perustetta ei voida erottaa ensimmäisestä.

66 Kaikista edellä esitetyistä seikoista seuraa, että valitukset on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

67 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos valitus ei ole perusteltu, yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

68 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdassa, jota sovelletaan kyseisen työjärjestyksen 118 artiklan nojalla muutoksenhakumenettelyyn, määrätään, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska valittajat ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkuluistaan ja korvaamaan tämän lisäksi komissiolle ja Comunidad Autónoma de La Riojalle vastaavasti aiheutuneet oikeudenkäyntikulut niiden vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Asiat C-186/02 P ja C-188/02 P yhdistetään tuomion antamista varten.

2) Valitukset hylätään.

3) Valittajat vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan tämän lisäksi Euroopan yhteisöjen komissiolle ja Comunidad Autónoma de La Riojalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset